

QVAEST. II. DE CREATIONE ART. III.

Et propter hoc, cum filius procedat vt verbum per actum intellectus diuini, in quantum pater cognoscit seipsum: & Spiritus sanctus per actum voluntatis, in quantum pater diligit filium: sequitur quod tam filius quam Spiritus sanctus, naturaliter procedant, & ex hoc ulterius quod sint consubstantiales, & coæquales, & coæterni patri & sibi inuicem.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod Hil. loquitur de necessitate quæ importat violentiam, quod patet per hoc quod subdit, non naturali necessitate ductus, cum vellet generare filium.

AD 2^m dicendum, quod respectu nullius rei est in Deo voluntas antecedens: quia quicquid aliquando Deus vult, ab æterno voluit: concomitans vero est respectu omnium bonorum quæ sunt tã in ipso quam in creaturis. Vult enim se esse, & creaturam esse. Sed præcedens vel antecedens tempore quidem non est nisi respectu creaturæ: quæ ab æterno non fuit. Præcedens vero intellectu est respectu actuum æternorum, qui significantur ad creaturas terminari: sicut dispositio, prædestinatio, & huiusmodi. Generatio vero filii, neque est creatura, neque ad creaturam significatur terminari. Vnde respectu eius non est voluntas præcedens, nec tempore, neque intellectu, sed solum voluntas concomitans.

AD 3^m dicendum, quod sicut actus intellectus videtur sequi actum voluntatis, in quantum a voluntate imperatur, ita e conuerso actus voluntatis videtur sequi actum intellectus, in quantum per intellectum præsentatur voluntati suum obiectum: quod est bonum intellectum. vnde esset procedere in infinitum, nisi esset ponere statum, vel in actu intellectus, vel in actu voluntatis. Non autem potest status poni in actu voluntatis, cum obiectum præsupponatur ad actum: vnde oportet ponere statum in actu intellectus, qui naturaliter intellectum consequitur: ita quod a voluntate procedat, in quantum per intellectum procedat, in quantum per intellectum procedat, in quantum per intellectum procedat.

quod actus intellectus diuini in quod ad ipsum Deum terminatur suæ cognitionis, secundum actum intellectus, in quantum per intellectum præsentatur voluntati suum obiectum: quod est bonum intellectum. vnde esset procedere in infinitum, nisi esset ponere statum, vel in actu intellectus, vel in actu voluntatis. Non autem potest status poni in actu voluntatis, cum obiectum præsupponatur ad actum: vnde oportet ponere statum in actu intellectus, qui naturaliter intellectum consequitur: ita quod a voluntate procedat, in quantum per intellectum procedat, in quantum per intellectum procedat.

quod actus intellectus diuini in quod ad ipsum Deum terminatur suæ cognitionis, secundum actum intellectus, in quantum per intellectum præsentatur voluntati suum obiectum: quod est bonum intellectum. vnde esset procedere in infinitum, nisi esset ponere statum, vel in actu intellectus, vel in actu voluntatis. Non autem potest status poni in actu voluntatis, cum obiectum præsupponatur ad actum: vnde oportet ponere statum in actu intellectus, qui naturaliter intellectum consequitur: ita quod a voluntate procedat, in quantum per intellectum procedat, in quantum per intellectum procedat.

quod actus intellectus diuini in quod ad ipsum Deum terminatur suæ cognitionis, secundum actum intellectus, in quantum per intellectum præsentatur voluntati suum obiectum: quod est bonum intellectum. vnde esset procedere in infinitum, nisi esset ponere statum, vel in actu intellectus, vel in actu voluntatis. Non autem potest status poni in actu voluntatis, cum obiectum præsupponatur ad actum: vnde oportet ponere statum in actu intellectus, qui naturaliter intellectum consequitur: ita quod a voluntate procedat, in quantum per intellectum procedat, in quantum per intellectum procedat.

quod actus intellectus diuini in quod ad ipsum Deum terminatur suæ cognitionis, secundum actum intellectus, in quantum per intellectum præsentatur voluntati suum obiectum: quod est bonum intellectum. vnde esset procedere in infinitum, nisi esset ponere statum, vel in actu intellectus, vel in actu voluntatis. Non autem potest status poni in actu voluntatis, cum obiectum præsupponatur ad actum: vnde oportet ponere statum in actu intellectus, qui naturaliter intellectum consequitur: ita quod a voluntate procedat, in quantum per intellectum procedat, in quantum per intellectum procedat.

Factio voluntatis actione naturæ præcedit. Vnde totius naturæ inferioris actio ex voluntate gubernantis procedit. Sed in eodem oportet quod actio naturæ præcedat actione voluntatis. Natura. n. secundum intellectum præcedit voluntatem, cum natura intelligatur esse principium quo res subsistit, voluntas vero ultimum quo ad finem ordinatur. nec tamen sequitur quod tollatur ratio voluntatis. Quamuis. n. ad inclinationem naturæ voluntas ad aliquid vnum determinetur, quod est vltimus finis a natura intentus, respectu tamen aliorum, indeterminata manet: sicut patet in homine, qui naturaliter vult beatitudinem & de necessitate, non autem alia. Sic ergo in Deo naturæ actio, actio nem voluntatis præcedit natura & intellectu. nam generatio filii est ratio omnium eorum, quæ per voluntatem producuntur, scilicet creaturarum.

AD 7^m dicendum, quod licet in verbo Dei a patre genito fuerit vt omnes creaturæ fierent, non tamen oportet si verbum naturaliter procedit, quod creaturæ etiam naturaliter procedant, sicut nec sequitur, si intellectus noster principia naturaliter cognoscit, quod naturaliter cognoscat ea quæ ex principiis consequuntur. Eo enim quod naturaliter habemus, voluntas vtitur ad vtramque partem.

AD 8^m dicendum, quod pater voluntarie genuit, sed in hoc non designatur nisi voluntas cõcomitans.

AD 9^m dicendum, quod si verbum illud de generatione æterna intelligatur, dilectio patris ad filium non est intelligenda ut ratio illius dationis, qua pater filio æternaliter omnia dat, vt signum. Similitudo enim ratio est amoris.

AD 10^m dicendum, quod Dionysius loquitur de productione creaturæ, non de generatione filii.

AD 11^m dicendum, quod Spiritus sanctus procedere dicitur per modum voluntatis, quia procedit per actum, qui naturaliter est a voluntate, scilicet per hoc quod pater amat filium, & e conuerso. Ipse enim amor est Spiritus sanctus, sicut filius est verbum quo pater dixit seipsum.

AD 12^m dicendum, quod ex illa etiam ratione nõ sequitur nisi quod pater generationem filii velit, quod pertinet ad voluntatem cõcomitantem, quæ respicit generationem sicut obiectum, nõ sicut id cuius sit principium.

AD 13^m dicendum, quod humana generatio fit per virtutem naturalem, scilicet, generatiuam potentiam, mediante potentia motiua, quæ imperio subiacet voluntatis, non autem generatiua potentia. Hoc autem non accidit in diuinis, & ideo non est simile.

AD 14^m dicendum, quod Aug. non intendit negare necessitatem immutabilitatis, de qua ratio procedit: sed necessitatem coactionis.

AD 15^m dicendum, quod cum dicitur filius esse voluntas de voluntate, intelligitur esse de patre, qui est voluntas. Vnde hæc prepositio, De, notat generationis principium, quod est generans: non id quo generatur, de quo est præfens questio.

ARTICVLVS IIII.

Vtrum in diuinis possint esse plures filij.

QVARTO queritur, vtrum in diuinis possint esse plures filii. Et videtur quod sic. Operatio enim naturæ, quæ conuenit vni supposito, conuenit etiã omnibus suppositis eiusdem naturæ. Sed generatio sicut Damascenus, est opus naturæ, & conuenit patri, ergo etiã filio & Spiritui sancto, qui sunt supposita eiusdem naturæ: sed filius non generat seipsum